

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות מסעי

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ב)

בעיירה רופשיץ התגוררה משפחה ולה ילד משותק. דרכו של הצדיק רבי נפתלי צבי מרופשיץ לעבור לבית מדרשו דרך גשר צר הנוטה על פני הנהר. יעצו לבני המשפחה להניח את הילד המשותק על הגשר. הרבי מרופשיץ עלה על הגשר כשהוא שקוע בשרעפיו והילד כצפוי חסם את דרכו. חשב הרבי לתומו שהילד השתטח שם להנאתו, על כן דחקו ברגלו והורה לו קום!...

ויהי אך יצא הדיבור מפי הצדיק מיד קם הילד ופינה את המעבר. וכתב בספר קב הישר בשם רכב אליהו, מעשה שארע בימיו שהיו יושבות כמה נשים והיו מדברות בענין שצריך אדם ליתן דו"ח אחר מותו על כל מעשיו, ותאמר אשה אחת מהם ע"ד שחוק אין אני יראה מזה, כי בבואי לדין לפני ב"ד של מעלה וישאלו אותי למה עשית זאת וזאת, אעשה את עצמי אילמת. לא היו ימים מועטים עד שנעשתה אילמת עד יום מותה.

הרי שדיבור האדם עולה למעלה ועושה רושם.

"ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ג)

הרה"ח ר' יהושע הלר הי"ו למד בישיבת פוניבז' בבני ברק, והיה מקורב לראש הישיבה הגאון רבי יוסף כהנמן זצ"ל. הלה הבחין שבראש השנה נוהג הרב לאכול ביחידות, וגם כשנשא את הרבנית בזיווג שני, המשיך לנהוג כך. היות שתהה על מעשה הצדיק, הרהיב עוז

בנפשו, ושאל את הרב: "תורה היא וללמוד אני צריך. ילמדנו רבינו, מה הטעם שמעלת כבודו אוכל לבד בראש השנה?". נדהם הרב לשמוע, שמישהו שם לב למנהגו, וסיפר לו, מהי הסיבה: "בשנת ה'תרפ"ט נסעתי לארה"ב לערוך מגבית עבור הישיבה, היה זה לפני ראש השנה, הוזמנתי לסעודת ליל ראש השנה אבל הבנתי, שהמקום והחברה אינם מתאימים עבורי. הייתי נבוך ולא יכולתי לסרב. והנה עלתה במחשבתי תשובה הולמת - אמרתי למזמין, הנני נוהג לאכול בליל ראש השנה ביחידות, הלה קיבל את דבריי בהבנה, ולא נעלב. מאז אני נוהג לאכול ביחידות בליל ראש השנה, כיוון שכך יצא מפי, וככל היוצא מפיו יעשה".

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ב)

מובא מהחתם סופר ז"ל, במסכת מכות (כד). שנינו "ודובר אמת בלבבו" (תהלים טו, ב) כגון רב ספרא. מסביר זאת הריב"ן (רבי יהודה בן נתן, חתנו ותלמידו של רש"י) על פי המסופר בשאלתות דרב אחאי גאון לפרשת "ויחי", שלרב ספרא היה חפץ למכירה, ובא אדם אחד וביקש לקנותו בסכום מסוים, וכיוון שרב ספרא עמד אותה שעה באמצע קריאת שמע, לא ענה להצעת המחיר שלו. סבור היה האיש, שרב ספרא לא נאות למכור את החפץ במחיר המוצע על ידו, ומיד הציע סכום נוסף תמורתו. כשסיים רב ספרא את תפילתו, אמר לאותו קונה, קח את החפץ במחיר שהצעת בראשונה, כי גמרתי בלבי למכרו במחיר זה. לכאורה מה המקור בתורה המורה לנו, שאדם צריך לקיים לא רק מה שדיבר בפיו, אלא גם את מה שחשב בלבו? אלא י"ל על פי המובא במסכת

שבועות (ט). דרשת חכמינו ז"ל על הכתוב "ושעיר עיזים אחד לחטאת לה' (כח, טו), חטא שאין מכיר בו אלא ה' יהא שעיר זה מכפר, כיצא בכך נפרש את הכתוב שלפנינו "איש כי ידור נדר לה'..." "ככל היוצא מפיו יעשה", אפילו נדר שאדם קיבל על עצמו במחשבה בלבד ורק ה' יודע על כך, חייבים לקיים כאילו ביטאו את הנדר בפה.

"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה" (ל, ב)

נראה לי בס"ד יש אדם מוציא דברים מפיו בתפלתו בטעות ששואל דבר שהוא רע לו, כמו שאמרו חז"ל במדרש באחד שהיה הולך רגלי במדבר והיה עייף מאד והתפלל לפני הקב"ה שיזמין לו חמור, והיה צריך לבקש תזמין לי חמור שארכוב עליו, ונעשית שאלתו תיכף, שנזדמן שר אחד רוכב על אתונו והלך אחריה עיר קטן וימצא זה האדם הולך רגלי, ויאמר לו הנה עיר זה קטן הוא וטורח בהליכה תרכיבהו על כתפו ותביא אותו עמי לבית. ויען האיש ויאמר אני עתה התפללתי שיזדמן לי חמור שארכב עליו ולא שהוא ירכב עלי. כל זה יזדמן באנשי דעלמא, אבל ברצות ה' דרכי איש, אף על פי שמוציא דברים מפיו לרעה הקב"ה יהפכם ויסדרם לטובה ויתקנם. (בן איש חי)

"מקצת שבחו של אדם אומרים בפניו, וכולו שלא בפניו" (עירובין יח, ב)

בחור אחד, שהיה מוקף בבעיות רגשיות מכל סוג, נשלח על ידי אביו למטפל רגשי. לאחר מספר פגישות הזמין המטפל את האב ואת בנו לפגישה משותפת. כאשר הגיעו, הנהנו לשלום בנימוס וניגשו לנושא שלשמו התכנסו. אמר המטפל לאב: תקשיב לי, ידידי הנכבד! **בן המתוק אומר שאתה לא מספיק מאמין בו, שאתה לא מספיק אוהב אותו, שאתה אף פעם לא מחמיא לו!!** האב נדהם: אני! אני לא מחמיא לו??! **אני איני אוהב אותו?? כיצד הוא מסוגל להגיד דבר כזה??...**

לעי"נ
הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות מסעי

ישראל יעלה חלקם להיות יחד עם בני שמעון, לכן העדיפו להשאר בחוץ לארץ עם 'חברים טובים' מאשר בארץ ישראל עם חברים שאינם טובים.

וכך אמרו שפעם שאל 'ראש הישיבה' את אחד הבחורים שהתחבר לחברים מפוקפקים... שמה תדע מהו פירוש תיבת 'ותמגר' שבתפילת שמונה עשרה? משלא ידע הבחור את פירוש המילה, אמר לו רה"י, אף אני לא ידעתי פירושה של תיבה, אבל זאת אדע - כי איננו דבר טוב, כי התבוננתי על שכני וידידי וראיתי שכולם מינים רעים הם - לפניו 'תעקר ותשבר' ולאחריו 'ותכלם ותשפילם', ה"י מכל אלו...

איתא בשלה"ק ז"ע (של"ה יומא, דרך חיים נז) ש'חבר' נקרא בשינוי אותיות גם כן, וזהו סדרו אם הוא 'בחר' כלומר אדם 'נבחר' וטוב, אזי 'חבר', היה חבר עמו, אך באם הוא 'חרב' והולך בדרכי עקלקלות אזי 'ברח' ממנו בכל כוחו. (באר הפרשה)

"ויקצוף משה על פקודי החיל" (לא, כד)

מסופר על רבנו החפץ חיים זיע"א, שהיה זקן מופלג, ובנה את סוכתו במאמצים מרובים. לאחר שגמר את בנייתה, באה אשתו ואמרה לו, שאם היה מעמיד סוכתו בקצה השני של החצר, היה הדבר יפה יותר, מיד הלך החפץ חיים עקר סוכתו, והעמידה בקצה השני. שוב יצאה הרבנית, והפעם אמרה לו שבאמת עכשיו היא רואה שהמקום הראשון היה יותר יפה ונוח. בלי אומר ובלי דברים הלך החפץ חיים בשלות נפש, פירק את סוכתו, בנאה בשלישית, והעמידה שוב במקומה הראשון.

כאלה היו רבותינו גדולי ישראל, מעבירים על מידותיהם ונוהרים מהכעס פנימי וחיצוני כאחד. (כתונת פסים)

בספר "אהבת מישרים" כתב, שמלחמת העולם הראשונה שפרצה בשנת תרע"ד היתה בגלל הכעס, שכן השליט הרוסי סזונוב כעס על שפחתו

שהקדיחה תבשילו, ובאותו רגע התקשר אליו השר הגרמני, כדי לנסות להשכיך שלום ושלוה, אך בהיות השר הרוסי בכעס רב, צעק ורתח בטלפון, והשר הגרמני לא טמן ידו בצלחת, וממילא פרצה המלחמה הנוראה, שגרמה לנשים רבות להיות אלמנות, ולבנים רבים להיות יתומים. והכל נגרם, כתוצאה מן הכעס.

רבותינו הזהירונו מאד בענין הכעס, שעל ידו אפשר לאבד גם את שלוותו, וממש לאבד את כל חייו. מעשה בשועל

שהסתבך ביער ופגש באריה רעב, ראהו האריה ושאג, מדוע לא הביא טרף עד עתה, וכמעט עמד לשסע את השועל, ענהו השועל בערמה ובחכמה, שאריה גדול וחזק ממנו עכבו עד כה. כעס האריה כיצד יתכן שיש משהו חזק וגדול ממנו, ענהו השועל, שמוכן הוא להראותו לאריה "היקר".

מיד לקחו לשפת הבאר והאריה ראה את בבואתו שלו במים, עמד ושאג, וכנגדו השתקפה דמותו בשאגה אדירה, החליט להסתער וקפץ פנימה ברוב כעסו... והשועל ניצל.

"ומקנה רב היה לבני ראובן ולבני גד" (לב, א)

נוראות כתב בש"ך עה"ת (מטות ד"ה ומקנה רב) לבאר את טעם הדבר מדוע לא רצו בני גד ובני ראובן לעלות עם יתר עם הקודש אל עבר הארץ הטובה והרחבה, אלא מאחר והם היו 'בדגל' אחד עם מחנה שבט שמעון (כי כך היה סדר הדגלים, שבדגל בני גד היה מטה ראובן ומטה שמעון) ולאחר שחטא זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, שוב לא רצו בני גד ובני ראובן להיות בכפיפה אחת עם 'חברים רעים' - כי חששו שמה אף בארץ

"גדרות צאן נבנה למקננו וערים לטפנו" (לב, טז) "בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצאנכם" (לב, כד)

רפאל היה איש עסקים מצליח בקנה מידה עולמי, לרפאל היה ילד בן שבע בשם מוישי, יום אחד מוישי מצלצל לאביו באמצע יום העבודה ושואל "אבא כמה אתה מרוויח לשעה?"

האבא, שהיה באמצע עסקה, הגיב "אתה מפריע לי בבקשה אל תצלצל אלי בשעות העבודה". מוישי מחשב מתי אבא מסיים את העבודה, וכשאבא ברכב הוא מצלצל ושואל שוב "אבא כמה אתה מרוויח לשעה?"

רפאל גוער בו "מוישי אני באמצע שיחה בטלפון השני אל תפריע לי".

רפאל מגיע הביתה ומושי מיד פונה אליו "אבא כמה אתה מרוויח לשעה?"

רפאל מאבד את הסבלנות וצועק על מוישי "אולי תפסיק להטריד אותי כל היום, מה זה משנה לך כמה אני מרוויח..."

מוישי הולך לחדר עם פנים נפולות, רפאל קצת מרגיש לא נעים הוא הולך לחדר של מוישי ואומר לו "מצטער שצעקתי עליך".

מוישי לא מתייחס לדברים ושוב שואל את אבא כמה הוא מרוויח... רפאל אומר לו "אני מרוויח בערך מאה דולר לשעה, למה זה כל כך משנה לך?" מוישי פותח את המגירה מוציא ממנה קופה קטנה ומגיש לאבא את כל הסכונותיו... "אבא יש כאן חמישים דולר תוכל אולי להקדיש לי חצי שעה?..."

...אני עצמי זוכר, לפני אהה... לפני שש עשרה שנה, לפני שבני עלה נרגשות לראשונה במדרגות החיידר, ואני כאבא טרי התרגשתי עוד יותר, אני זוכר זאת כמו היום! טפחתי לו על השכם בהתרגשות ואמרתי לו: בני, אהובי, תזכור את מה שאני אומר לך! **אני אוהב אותך, אני מאמין בך, אני יודע שאתה מסוגל, ואם זה ישתנה - אעדכן אותך!!!**

וזה, עדיין, לא השתנה ברוך ה'.

אז כיצד אתה אומר לי בעזות שכזו שאני לא מספיק מחמיא לבניי????

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות מסעי

"בגורל למשפחותיכם" (לג, נד)

בכפר גיזו-ריסקא, הסמוך לעיר סאנטוב, התגורר יהודי תלמיד חכם גדול ועשיר מופלג ושמו ר' יעקב פרנקל, שהיתה לו בת יחידה.

כשהגיעה לפרקה, נסע ר' יעקב לרבינו החתם סופר וביקש ממנו שיציע לו עבודה בחור כהלכה.

הציע לו רבינו שני בחורים. האחד, מי שהיה לימים הגה"ק המהר"ם א"ש; והשני רבי איציקל קראלער זצ"ל, בעמח"ס "זבד טוב". אך זאת ביקש מר' יעקב, כי יואיל בטובו להזמין לאכסנייתו ולדבר אתם, משום ששניהם מוכשרים ביותר, ורק אחרי השיחה יבחר באחד מהם.

למחרת שב ר' יעקב לרבינו ואמר לו, כי אין ביכלתו להחליט, כי

שני הבחורים מצאו חן בעיניו...

אמר לו רבינו, שיביא את בתו

לפרעשבורג והיא תבחר

באחד מהם. אך גם הבת לא

יכלה להכריע בדבר. משום

כך, הציע לו רבינו להפיל

גורל. כשעשו את הגורל, נפל

הפור על רבי איציקל

קראלער זצ"ל, והשידוך

נגמר הדבר בכי טוב.

אולם, רבי איציקל קראלער

לא האריך ימים, ובינתיים

נתאלמן גם המהר"ם א"ש

מאשתו, ונשא בזיווג שני את

אשת רבי איציקל, בתו של ר'

יעקב פרנקל זצ"ל.

על כך היה מפטירים: "כמה

גדול כחו של רבינו, שהציע

את שניהם, ונתקיימו דבריו

הקדושים במילואם".

כל הקורא היטב את הסכמתו

של המהר"ם א"ש על הספר

"זבד טוב" של רבי איציקל קראלער, ימצא ראייה לדבר זה אשר

קרהו. (ספרא דמלכא)

"ואם לא תורישו את ישרי הארץ מפניכם והיה

אשר תותירו מהם לשכים בעיניכם ולצנינים

בצדיכם וצרתם אתכם על הארץ אשר אתם

ישבים בה" (לג, נה)

כתב רבינו האור החיים הקדוש לפרש את הפסוקים, שאם עם ישראל בכניסתם לארץ ישראל, לא יורישו ויגרשו את האומות, ויחשבו הדבר לריווח ושמחה שיהיה להם עבדים בשפע, טעות היא בידם, ואדרבה נהפוך הוא והם הגויים יהפכו לקוצים בעיניהם של בני ישראל.

בני גד ובני ראובן אמרו למשה רבינו על סף כניסתם לארץ, שרוצים להישאר בעבר הירדן, מכיון שיש להם הרבה מקנה צאן ובקר, ומשה אומר להם "האחיקם יצאו למלחמה ואתם תשבו כאן?" והם עונים "גדרות צאן נבנה למקננו וערים לטפנו", מיד לאחר מכן נבוא ונלחם ורק אז נחזור למושבותינו.

משה רבינו מסכים איתם ומאשר, אבל בדבריו של משה יש שינוי מדבריהם, משה עונה להם "בנו לכם ערים לטפכם וגדרות לצאנכם". בעוד שהם הקדימו את גדרות הצאן לפני ערי המגורים לטפם ומשה אומר להם קודם ערים לטפכם ואחר כך גדרות לצאנכם.

משה רבינו מלמד אותם ובאמצעותם את כולנו מה צריך להיות סדר העדיפויות בחיים שלנו, קודם כל דואגים לילדים ואחר כך לכסף. אמנם הכסף הוא דבר חשוב ואפשר באמצעותו לעשות

הרבה דברים טובים אבל אסור

בשום אופן שזה יבוא על

חשבון הדברים החשובים

באמת כמו משפחה, אשה

וילדים.

פעמים רבות נראה לנו

שמכיוון שאנחנו עובדים כדי

לפרנס את משפחותינו הרי

שאנחנו עושים למענם, אבל

הילדים זקוקים לזמן האיכות

איתנו ולחינוך שלנו יותר

מהכסף שלנו ועלינו להצליח

לעשות את סדר העדיפויות

הנכון.

"למען לא ניגע לריק..."

"אלה מסעי בני

ישראל אשר יצאו

מארץ מצרים"

(לג, א)

התורה ממשיכה ומונה מ"ב מסעות מיציאתם ועד כניסתם לארץ.

הפלא הוא שלמרות שהיציאה ממצרים היתה מיד במסע הראשון! למרות זאת גם ההמשך נחשב בתורה ליציאה ממצרים.

משתמע מכך שיציאת מצרים היא משימה שאיננה מסתיימת אף פעם, כל יציאה יוצרת מצרים חדש, כל מצב חדש אף שהוא שיחורר מהמצב הקודם אך במקביל הוא מכניס אותנו למצרים חדשה.

הבעל שם טוב הקדוש אומר שלכל אדם יש בחייו מ"ב מסעות ועלינו להתקדם קדימה עד שנגיע למטרה סופית ונשכון כולנו בארץ ישראל ובית המקדש השלישי בקרוב ממש.

ליקוטים וסיפורים נפלאים - מטות מסעי

הדם. נשאלת השאלה מדוע א"כ לא צוותה תורה לעשות אותם סימנים גם לעולי רגלים אשר היו הולכים ממקום למקום ושואלים על הדרך העולה לירושלים, מדוע לא יציבו להם סימנים? אלא, הטענים מרן החזו"א זצ"ל, אילו יבוא רוצח וישאל על הדרך לערי מקלט, יכול להיות מצב כי כל זמן מה יבוא רוצח אחר וישאל, ואחריו עוד אחד, וימצא כי ישמעו הרבה על רציחה, ואת זה רצתה התורה למנוע כי השמיעה החוזרת ונשנית בכחה לקלקל הנפש, ולכן הציבו

סימנים וחיצים שלא יהיה עליו לשאול וידע את הדרך לבדו, משא"כ עולי רגלים בעלותם להראות פני ה' אדרבא התורה דווקא רוצה שיבואו לכל עיר וישאלו בכל מקום האין עולים להגל והאין היא הדרך ועי"ז בוודאי יצטרפו אליהם ויעלו עמהם להגל לראות פני ה' ולכן לא הציבו להם סימנים.

כן הוא הוסיף החזו"א גם בעניינין, פרנסי האוניברסיטה הדואגים לכלכלתם, אילו יקשה עליהם מלאכת הכספים ויצטרכו לסובב בעולם ולדאוג למגביות ולתרומות הרי בכך ישמעו ממציא אותם ויכנסו לתודעת ההמון, וזה אין חפץ להקב"ה, לכן הוא מספק להם כספים וכלכלתם בהשקט שיבנו ויעשו, העיקר שיהיה בשקט, אבל מי שבונה ישיבה,

מי שבונה תורה, אדרבא הקב"ה רוצה שישמעו עוד ועוד על מעלת וחשיבות התורה ובכך יתקדש שם שמים בעולם, לכן עושה הקב"ה שיהיה לו קשה לגייס כסף כדי שיצטרך לסוב על פני העולם כולו ולעורר את העם ולדבר אל ליבו על תורה ועל מעלתה ומעלת לומדיה.

וסוף דבר יהיה, שלא רק שהגויים ישתלטו על חלקים שאין בני ישראל דרים בהם, אלא אפילו במקומות שכבר התיישבו וזכו בו ישראל, ישתלטו הגויים עליהם ויגרשו אותם.

ובזה מפרש רבינו הקדוש, איך כתוב כאן 'והיה' שהוא לשון שמחה, והרי מדובר כאן על עונש אם לא יכבשו את הארץ? אלא מפרש רבינו, שאם עם ישראל יהיו בשמחה ויחשבו שיהיה להם ריוח מזה שלא יכבשו ויגרשו את הגויים מהארץ, ויהיה להם עבדים בשפע, הם טועים טעות

חמורה, ולא רק שלא ירויחו, אלא יפסידו שיבואו אומות אלה שלא הורישום, והם ישתלטו על החלקים שכבר יושבים בהם ישראל.

אין נפלו? - גיבורים!

סיפר אמו"ר בעל שיח יעקב יוסף זצ"ל: בשעת השחרור ממחנות העבודה, התחושות היו מעורבות, וכל אחד הגיב בצורה שונה: היו אנשים שבכו תמרורים, הביעו את רגשותיהם שפרצו לאחר שנות סבל אימות, והיו אנשים מאופקים, כאלו ששמרו את כל סערת הרגשות בתוך הלב פנימה, ולא הזילו דמעה...

והנה, לאחר זמן גילינו תופעה מעניינת: אותם אנשים 'גיבורים' ומאופקים, אלו שלא הסכימו להביע את הרגשות הכואבים, דווקא הם לא שרדו, דווקא הם נבלו ואיבדו את טעם החיים... ואילו דווקא אלה שבכו והיו נראים חלשים כל כך, דווקא הם שרדו, התחזקו ואף הקימו בתים מפוארים...

זמן רב ניסיתי לפתור את החידה, כיצד ייתכן שדווקא החלשים שלא יכלו לכלוא את רגשותיהם - דווקא אלה התחזקו בסופו של דבר?

אולם לאחר זמן הבנתי, שהאנשים החלשים, אלו שבכו, הם משכו תשומת לב, החיילים שראו אותם ניגשו אליהם, שוחחו איתם ועודדו את רוחם... האנשים האלו היה להם גב, היתה להם תמיכה רגשית, ולכן הם הצליחו בסופו של דבר להשתקם ולבנות את חייהם מחדש!

אבל הגיבורים? הם נשאר גיבורים, לא הסכימו לדמעות שלהם לפרוץ, לא משכו תשומת לב ולא קיבלו אותה, אף אחד לא שם לב אליהם ולא חזק את רוחם, ולבסוף - טבעו ביאושם...

(נקודות של אור - ספינקא)

"והקריתם לכם ערים ערי מקלט תהיינה לכם ונס שמה רצח" (לה), (יא)

מפסוק זה למדו חז"ל (מכות י') שהיו סימנים וחיצים שכוונו את הרוצחים להגיע לעיר מקלט.

בספר טללי אורות (פר' וזאת הברכה) הביא מעשה: מרן הרב מפונביז' תינה לפני מרן בעל ה"חזון איש" צערו וכאבו כי בשעה שהוא מכתת רגליו בכל העולם יום וליל ללא מנוח ושהות על פתחי נדיבים ותורמים לקנין וקיום הישיבה הק', הרי בזמן זה הולכת

ונבנית להבדיל אוניברסיטה, והנה היא פורחת ונבנית בניינים ע"ג בניינים, אגפים ע"ג אגפים, ללא קושי וללא טרחה מרובה. השיב לו מרן החזו"א על אתר, ידוע כי התורה צוותה להציב סימנים לרוצח שנס לערי מקלט שיידע את הדרך לברוח מגואלי